

Karolina Badurowicz

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

ORCID: 0000-0002-8329-5275

**DOWÓD W POSTACI ZRZUTU EKРАНU,
CZYLI NOWOCZESNE POSTĘPOWANIE DOWODOWE****Wprowadzenie**

Podjęcie dyskusji nad kształtem postępowania sądowego jako postępowania, które ma zapewnić jego stronom szybkość i efektywność rozstrzygnięcia, nie jest możliwe bez uwzględnienia aspektu rozwoju technologicznego społeczeństwa. Mając zatem na uwadze, iż informatyzacja dotyka zasadniczo każdego aspektu życia, powinna oddziaływać na treść przepisów tak, aby ułatwić stronom postępowania „załatwianie” swoich spraw w sądzie.

Przenosząc powyższe na grunt postępowania cywilnego z całą pewnością można stwierdzić, iż aktualnie rozwój technologiczny wywiera wpływ na regulacje Kodeksu postępowania cywilnego¹. Zasadniczo odnosi się to do każdego etapu postępowania – począwszy od jego zainicjowania, aż do momentu realizacji postępowania egzekucyjnego².

¹ Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. 2023, poz. 1550), dalej: k.p.c.

² W kwestii wpływu informatyzacji na zainicjowanie postępowania cywilnego zauważenia wymaga, iż możliwość złożenia pozwu w elektronicznym postępowaniu upominawczym wprowadzona została na mocy ustawy z dnia 9 stycznia 2009 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2009, nr 26, poz. 156) i obowiązuje od 1 stycznia 2010 r. W doktrynie wskazuje się, że elektroniczne postępowanie upominawcze stanowi jeden z rodzajów postępowania upominawczego, jednak w sposób wyłączny korzystającego w tym zakresie z systemu informatycznego. Tak: I. Gil, komentarz do art. 505²⁸ k.p.c. [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, red. E. Marszałkowska-Krześ, Warszawa 2023, Legalis, nb. 2–3; M. Tchórzewski, P. Telenka, *Elektroniczne postępowanie upominawcze. Komentarz*, Warszawa 2010, s. 13. Jeśli zaś chodzi o informatyzację postępowania egzekucyjnego, umknąć uwadze nie może chociażby kwestia przepisów dotyczących sprzedaży nieruchomości w drodze licytacji elektronicznej, które zostały dodane do k.p.c. na mocy ustawy z dnia 29 maja 2021 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2021, poz. 1090) i obowiązują od 19 września 2021 r. Wprowadzenie takiego sposobu sprzedaży nieruchomości w postępowaniu egzekucyjnym bezsprzecznie traktowane jest jako emanacja postępującej informatyzacji postępowania cywilnego. Podkreśla się, iż przede

Skoro zatem informatyzacja dotyka każdego z aspektów postępowania cywilnego, ma ona również wpływ na postępowanie dowodowe, zwłaszcza w kontekście potencjalnego katalogu samych środków dowodowych, przeprowadzenia dowodów oraz ich oceny.

Dlatego pogłębionej analizie w ramach niniejszego artykułu poddany został jeden z tzw. nowoczesnych środków dowodowych. Zrzut ekranu – gdyż o nim mowa – w sposób bezsprzeczny stał się środkiem, który strony postępowania cywilnego coraz częściej przedkładają do materiału dowodowego w procesie. Zestawiając jednak brak jednoznacznego „podejścia” do tego środka dowodowego przez sądy z częstotliwością, z jaką załączany jest do akt sprawy, należy wskazać, czym jest sam zrzut ekranu, co może stanowić jego treść, a przede wszystkim – jak zgłosić go w sposób prawidłowy w poczet materiału dowodowego.

Zrzut ekranu jako kopia dokumentu³

Możliwość określenia zrzutu ekranu jako środka dowodowego powinna zostać poprzedzona pogłębioną analizą tego, czym on właściwie jest i jak dochodzi do jego powstania. Jest to o tyle istotne, iż odpowiednie uporządkowanie i sklasyfikowanie tegoż środka dowodowego pozwoli na dalszym etapie rozważań na

wszystkim ma to ułatwić i usprawnić proces sprzedaży, jak również zapewnić wysoki poziom obiektywizmu. K. Flaga-Gieruszyńska, komentarz do art. 986¹ k.p.c. [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, red. A. Zieliński, K. Flaga-Gieruszyńska, Warszawa 2024, Legalis, nb. 1. A. Sadza zwraca też uwagę, że wprowadzenie sprzedaży nieruchomości w drodze licytacji elektronicznej jest niekwestionowanym przejawem cyfryzacji usług publicznych. Szerzej: A. Sadza, *Czy sprzedaż nieruchomości w drodze licytacji elektronicznej pozwala na przyspieszenie egzekucji?*, „Przegląd Prawa Egzekucyjnego” 2023, nr 4, s. 77. Niezależnie od wcześniejszych wywodów bez komentarza nie może pozostać również – w kontekście informatyzacji postępowania cywilnego – wprowadzenie do k.p.c. „na stałe” tzw. rozpraw zdalnych. Na mocy ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2023, poz. 1860) od 14 marca 2024 r. wejdą w życie przepisy, które będą uprawniały do przeprowadzenia posiedzenia zdalnego zarówno z urzędu, jak i na wniosek strony postępowania. Wprowadzenie tej regulacji niejako „zastąpi” przepisy dopuszczające dotychczas możliwość przeprowadzenia rozprawy w formie zdalnej, a wynikające z ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. 2023, poz. 1327). Powyższa zmiana oznacza, iż ustawodawca doszedł do przekonania, że regulacje ułatwiające możliwość przeprowadzania rozpraw w czasie pandemii koronawirusa, wykorzystujące aplikacje pozwalające na łączenie się na odległość, przyjęły się nie tylko podczas trwania pandemii, ale zasadniczo powinny zostać wprowadzone na stałe. Jest to niewątpliwie – po raz kolejny – potwierdzenie tezy, że szybkość i efektywność postępowania może być obecnie zapewniona właśnie poprzez wprowadzanie regulacji pozwalających na korzystanie z dobrodziejstwa rozwoju technologicznego.

³ Autorka wykorzystuje w tej części artykułu skrót myślowy i jako dokument traktuje zarówno dowód z dokumentu, o którym mowa w art. 243¹ k.p.c., jak i dowód z tzw. innych dokumentów określony w art. 308 k.p.c.

ustalenie, w jaki sposób powinien on zostać zgłoszony w poczet materiału dowodowego. Co istotne, przeprowadzenie badań natury prawnej w tym zakresie nie może zostać oddzielone od informacji natury *stricte* technicznej, należy bowiem już na wstępie zauważyć, iż specyfika tego środka dowodowego łączy ze sobą regulacje prawne i rozwój technologii w sposób całkowicie od siebie zależny. To zaś oznacza, iż w treści artykułu w sposób oczywisty będą się pojawiać odniesienia do kwestii technicznych, jednak jedynie w zakresie, w jakim konieczne jest to do pełnego przedstawienia specyfiki tego środka dowodowego.

W orzecznictwie można spotkać się z traktowaniem zrzutu ekranu „jako utrwalenie obrazu wyświetlonego w danej chwili na ekranie monitora w pliku”⁴. Przedmiotowa definicja pozwala na wyróżnienie podstawowej cechy, jaką przypisać należy zrzutom ekranu, a więc ich wtórnego charakteru. Jak można bowiem zauważyć, rolą zrzutu ekranu jest jedynie wierne odwzorowanie tego, z czym można się było już wcześniej zapoznać⁵. W trakcie jego wykonywania dochodzi do swoistego zatrzymania, „stopklatki”, która pozwala jego twórcy na poddanie fragmentu objętego zrzutem ekranu dalszym czynnościom.

Od strony technicznej – w sposób najprostszy – można wskazać, iż do wykonania zrzutu ekranu dochodzi w momencie użycia skrótu klawiszowego „PRTSC” oraz następczego wklejenia tegoż zrzutu ekranu w program graficzny (np. Microsoft Paint) czy też plik tekstowy (np. pliki Microsoft Word)⁶. Jak wskazano powyżej, zrzut ekranu zawsze odnosić się będzie do treści wyświetlanej w danym momencie na ekranie monitora. Kolejne czynności podejmowane w konsekwencji wykonania zrzutu ekranu zależą będą wyłącznie od tego, co wykonawca chce z nim w dalszych krokach uczynić. Może być to następcze wklejenie zrzutu ekranu w dokument oraz wydrukowanie go⁷. Nie ma również przeszkód

⁴ Wyrok SA w Krakowie, Wydział I Cywilny z dnia 15 czerwca 2016 r., sygn. I ACa 215/16. W sposób zbieżny „zrzut ekranu” definiuje M. Ożóg, określając, iż jest to niejako utrwalenie momentalnego obrazu wyświetlanego na ekranie monitora. M. Ożóg, *Zrzut ekranowy jako dowód w postępowaniu cywilnym, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji sporów domenowych* [w:] *Domeny internetowe. Teoria i praktyka*, red. I. Matusiak, Warszawa 2020, s. 377. D. Karkut wskazuje dodatkowo, iż zasadniczo aktualnie wykonanie zrzutu ekranu na telefonie komórkowym jest bardzo zbliżone do wykonania zwykłego zdjęcia. Szerzej: D. Karkut, *Mobilny komunikator, jako dokument*, „Rejent” 2020, R. 30, nr 7(351), s. 82.

⁵ J. Szynkarek, *Zabezpieczenie dowodów w postępowaniu cywilnym w sprawach o naruszenie praw autorskich*, Wrocław 2018, s. 46.

⁶ W kwestii technicznych możliwości i sposobów wykonania zrzutu ekranu zob. M. Szulc, *Jak wykonać zrzut ekranu komputera?*, <http://surl.li/pgydu> (30.01.2024). Jednym ze sposobów wykonania zrzutu ekranu (w przypadku niektórych systemów operacyjnych) jest też skorzystanie z aplikacji „wycinanie”. W tym przypadku wykonany zrzut ekranu może zostać zapisany jako samodzielny plik bez konieczności umieszczania go w innym pliku. Por. *Jak zrobić zrzut ekranu lub sreenshot na komputerze i na telefonie?*, <http://surl.li/pykfl> (30.01.2024).

⁷ A. Kościółek, *Dowód z informacji zawartych w portalach społecznościowych (na przykładzie Facebooka)*, „Acta Universitatis Wratislaviensis. Przegląd Prawa i Administracji” 2023, t. CXXXIII, nr 133, s. 100.

co do tego, aby tak skonstruowany dokument, „zaopatrzone” w stosowny zrzut ekranu, umieścić na nośniku danych⁸. Zauważyć też należy, że nie zawsze godna uwagi będzie całość wykonanego zrzutu ekranu. Innymi słowy – będzie on obejmował więcej, niż jest to po prostu wykonawcy potrzebne. Istnieje zatem sposób, aby graficznie (po wklejeniu zrzutu ekranu do dokumentu czy też programu graficznego) dokonać odpowiedniej obróbki, tak aby finalnie znalazł się tam jedynie ten element, na którym wykonawcy najbardziej zależy (np. „wycięcie” ze zrzutu ekranu przedstawiającego grupę ludzi wszystkich poza osobą, która jest dla wykonawcy najbardziej interesująca)⁹.

Podsumowując powyższe, należy wskazać, że skoro rolą zrzutu ekranu ma być wierne odwzorowanie tego, co w danym momencie można zobaczyć na ekranie monitora, zasadne wydaje się być twierdzenie, iż stanowi on (uzyskaną za pomocą odpowiednich narzędzi technicznych) kopię dokumentu wyświetlanego na tymże ekranie. Jak wskazuje K. Markiewicz, kopię uznać należy za pewnego rodzaju formę odpisu, której celem jest po prostu zwielokrotnienie egzemplarzy danego dokumentu¹⁰. Przyjęcie zatem koncepcji opowiadającej się za uznaniem, iż strona internetowa (lub jej fragment, w którym znajduje się interesujący dowodowo wpis) stanowi dokument, pozwoli na możliwość jej multiplikacji. Idąc dalej, nic nie stoi na przeszkodzie, aby uznać, iż wykonanie zrzutu ekranu obejmującego ten właśnie fragment wyświetlany na ekranie monitora (obejmujący np. interesujący stronę wpis) będzie *de facto* wykonaniem jego kopii¹¹.

Warto w tym miejscu także zwrócić uwagę, iż w ocenie autorki nie można za tożsame uznać wykonania zrzutu ekranu oraz wykonania tzw. wydruku strony internetowej. J. Szynkarek wskazuje, że co prawda zrzut ekranu w swojej treści może obejmować fragment strony internetowej, który był wyświetlany w danym momencie na ekranie monitora¹². Nie można jednak uznać, aby dokonanie samodzielnej czynności tzw. wydruku strony internetowej było jakkolwiek związane z wykonaniem zrzutu ekranu. Oczywiście, nie ma przeciwwskazań co do tego, aby po uprzednim „stworzeniu” zrzutu ekranu pod postacią samodzielnego pliku albo wklejeniu go do pliku tekstowego lub programu graficznego dokonać jego wydruku.

⁸ Definicja nośnika danych: <http://surl.li/pgypb> (30.01.2024).

⁹ Nie podlega kwestionowaniu, iż wykonany zrzut ekranu może następnie podlegać graficznym modyfikacjom. Jak wskazuje się w orzecznictwie: „plik wraz z zapisaną informacją o obrazie daje się edytować przy użyciu dostępnych powszechnie narzędzi do obróbki grafiki”. Wyrok SA w Krakowie, Wydział I Cywilny z dnia 15 czerwca 2016 r., sygn. I ACa 315/16.

¹⁰ K. Markiewicz, *Dokumenty i ich wtórniki w postępowaniu cywilnym*, „Polski Proces Cywilny” 2016, R. VII, nr 3(24), s. 468–469. Por. A. Mendrek, *Problematyka dowodu z dokumentu w świetle nowelizacji kodeksu postępowania cywilnego i kodeksu cywilnego z dnia 10.07.2015 r. – zagadnienia wybrane* [w:] *Experientia docet. Księga jubileuszowa ofiarowana Pani Profesor Elżbiecie Traple*, red. P. Kostański, P. Podrecki, T. Targosz, Warszawa 2017, s. 1192.

¹¹ Co do kwestii uznania zrzutu ekranu za kopię „na użytek” postępowania cywilnego zob. M. Ożóg, *Zrzut ekranowy...*, s. 379–381.

¹² J. Szynkarek, *Zabezpieczenie dowodów...*, s. 52.

Innymi słowy – jeśli chcemy otrzymać wydruk zrzutu ekranu, musimy w pierwszej kolejności w ogóle tenże zrzut ekranu wykonać, w dalszej zaś zapisać go jako plik, względnie umieścić go w innym pliku. Jeśli idzie natomiast o tzw. wydruk strony internetowej – czynności sprowadzają się zasadniczo do jej otwarcia i skorzystania z opcji „drukuj”. Nie ulega jednak wątpliwości, iż obie czynności prowadzą do tego samego efektu – otrzymania niejako kopii dokumentu w postaci zmaterializowanego wydruku¹³.

Warte odnotowania jest też to, iż w przypadku próby wydruku zrzutu ekranu będzie on obejmował jedynie część, która w danym momencie była wyświetlana na ekranie monitora. W przypadku zaś tzw. wydruku strony internetowej czynność ta nie będzie ograniczała się do tego, co jest w danym momencie wyświetlone, ale zazwyczaj obejmie całą stronę internetową¹⁴.

Rodzaje zrzutów ekranu w zależności od treści, którą przedstawiają

W kontekście powyższego należy zauważyć, iż zasadniczo dla powstania samego zrzutu ekranu relewantne pozostaje, co stanowi jego treść. To znaczy niezależnie od tego, czy będzie to tekst, czy fotografia – postępowanie dotyczące jego wykonania pozostaje takie samo. Słusznie zauważa A. Kościółek, jeśli strona postępowania chce załączyć do materiału dowodowego pliki zawierające film i ścieżkę dźwiękową, nie będzie mogła zrobić tego pod postacią zrzutu ekranu. Po pierwsze, nie można takich środków dowodowych wydrukować, po drugie zaś – zrzut ekranu utrwala konkretny fragment treści wyświetlanych na monitorze. Innymi słowy – zrzut ekranu nie znajdzie zastosowania co do tych środków, których istota polega na danych audialnych¹⁵.

Jak już zostało powiedziane, treść zrzutu ekranu nie ma jakiegokolwiek wpływu na sposób jego powstania. Jednocześnie jednak w zależności od treści, jaką on prezentuje, zaktualizuje się zastosowanie różnych regulacji k.p.c. dotyczących odmiennych dowodów¹⁶.

¹³ Zaznaczenia wymaga, iż można się spotkać z interpretacją traktującą wydruk strony internetowej – w świetle definicji art. 77³ k.c. – jako dokument. Takie stanowisko zajął SAp w Szczecinie, I Wydział Cywilny w wyroku z dnia 30 grudnia 2019 r., sygn. I ACa 672/19.

¹⁴ Można zatem postawić tezę, że wydruk strony internetowej zazwyczaj będzie obszerniejszy niż wydruk zrzutu ekranu, który to ograniczy się jedynie do pewnego fragmentu – tego, co aktualnie wyświetla się na ekranie komputera. Szerzej: J. Szykarek, *Zabezpieczenie dowodów...*, s. 54. Nadmienienia wymaga, iż istnieją możliwości wykonania tzw. wydruku strony internetowej, który obejmować będzie jedynie jej fragment. Por. B. Mrożewski, *Drukuj fragment strony*, „PC Fromat” 2010, nr 11, <http://surl.li/pyjvy> (30.01.2024).

¹⁵ A. Kościółek, *Dowód z informacji...*, s. 100. Wydaje się jednak, iż istnieje możliwość – jeśli oczywiście jest to istotne dla dowodzenia konkretnych faktów – aby stworzyć zrzut ekranu filmu, który bezpośrednio przed wykonaniem zrzutu został zatrzymany. Może być to uzasadnione, jeśli konieczne jest udowodnienie jakiegoś szczegółu (stopklatki), nie zaś samej treści wizualnej.

¹⁶ *Ibidem*, s. 101–104.

Jeśli zatem przedmiotem zrzutu ekranu, który strona postępowania przedstawia w ramach materiału dowodowego sprawy, jest wyłącznie tekst (np. treść wpisu zamieszczonego na portalu społecznościowym), zasadne wydaje się sięgnięcie w tym zakresie do regulacji dotyczących dowodów z dokumentów¹⁷. Aby dojść do takiego przekonania, konieczna jest analiza przepisów dotyczących możliwości zakwalifikowania danego dowodu jako dokumentu na gruncie ustawy procesowej. Tym samym art. 243¹ k.p.c. wprowadza dwa wymogi, które stanowią o tym, że dany dowód jest dowodem z dokumentów. Zgodnie z tym przepisem dokument powinien zawierać tekst, jak również powinna istnieć możliwość ustalenia jego wystawcy. Reasumując, jeśli do akt sprawy przedłożony zostaje zrzut ekranu, który w swojej treści zawiera tekst identyfikowalny z określonym autorem, to bezsprzecznie oznacza to, iż jest to dowód z dokumentu.

W tym miejscu podkreślenia i wyróżnienia wymagają jednak dwie kwestie. W pierwszej kolejności za dokument nie zostanie uznany plik (wydrukowany czy też znajdujący się na nośniku danych) zawierający zrzut ekranu. Jak wspominało powyżej, stanowi on jedynie odzwierciedlenie tego, co w danej chwili znajdowało się na ekranie monitora. Jeśli zatem zrzut ekranu przedstawia wpis na portalu społecznościowym, za dokument uznana zostanie ta konkretna strona internetowa, a w niektórych interpretacjach nawet serwer, na którym zapisywane są treści z niej pochodzące¹⁸. W żadnym wypadku nie będzie to jednak sam zrzut ekranu, który traktować należy wyłącznie w kategoriach kopii czy też wtórnika, nie zaś dowodu *per se*.

Podobna uwaga tyczy się drugiego z wymogów wynikających z art. 243¹ k.p.c., dotyczącego możliwości ustalenia wystawcy dokumentu. W tym przypadku również nie chodzi o osobę, która wykonała przedmiotowy zrzut ekranu. Konieczne

¹⁷ Sytuacja, w której zrzut ekranu w swojej treści będzie zawierał jedynie tekst, była przedmiotem analizy przez SA w Szczecinie. Stwierdził on, iż taki tekst stanowi „oświadczenia składane w postaci elektronicznej” oraz że w tym zakresie zastosowanie powinien mieć art. 243¹ k.p.c. Wyrok SA w Szczecinie, I Wydział Cywilny z dnia 26 maja 2020 r., sygn. I ACa 13/20.

¹⁸ Możliwość uznania serwera za dokument wynika z próby interpretacji materialnoprawnej definicji dokumentu. Jak wynika bowiem z art. 77³ ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. 2023, poz. 1610), dalej: k.c., „dokumentem jest nośnik informacji umożliwiający zapoznanie z jej treścią”. Jak wskazuje D. Karkut, nośnik, o którym mowa w tym przepisie, dotyczy nie tylko „klasycznych” środków, takich jak papier, ale ma zastosowanie do szeregu innych „przekazników”, tak aby jak najszerzej objąć swoim zakresem „nowoczesną” definicję dokumentu. Jednocześnie D. Karkut zaznacza, że jeśli idzie o klasyfikowanie serwera jako dokumentu, to problematyczna może pozostać kwestia wyodrębnienia z ogólnych danych właśnie tych dotyczących konkretnego wpisu. Szerzej: D. Karkut, *Mobilny komunikator...*, s. 80–81. Ł. Błaszczak podkreśla też, że aktualnie obowiązująca definicja dokumentu obejmuje swoim zakresem nie tylko samą treść, ale również nośnik, na którym ją utrwalono. Jeśli zatem dokonano określonego wpisu na stronie internetowej – np. osoba prowadząca blog opisała na nim swoje wrażenia z podróży – to dokumentem będzie zarówno opis zwiedzonych miejsc, jak i strona internetowa posiadająca swoją domenę. Ł. Błaszczak, *Czy anonim może być dowodem w procesie cywilnym?*, „Palestra” 2022, nr 9, s. 122.

jest ustalenie wystawcy jako osoby, która np. dokonała przedmiotowego wpisu na portalu społecznościowym. Brak spełnienia tej przesłanki nie pozwoli na uznanie tekstu ujętego w ramach zrzutu ekranu za dokument, o którym mowa w art. 243¹ k.p.c.¹⁹

Jak wskazano powyżej, treść, jaką przedstawia zrzut ekranu, wywiera bezpośredni wpływ na to, jak zostanie zakwalifikowany jako dowód w postępowaniu. Nie ma wątpliwości, iż jeśli treść sprowadzać się będzie jedynie do określonego tekstu, to znajdą zastosowanie regulacje dotyczące dowodów z dokumentów według art. 243¹ k.p.c. Może się zdarzyć jednak tak, że zrzut ekranu przedkładanego przez stronę w procesie nie będzie w swojej treści zawierał tekstu, ale samo zdjęcie czy też grafikę. Jasne jest, iż brak jest w takiej sytuacji spełnienia warunków stanowiących o uznaniu takiego dowodu za dokument (brak tekstu), a tym samym musi on podlegać innym regulacjom. Wydaje się zasadne traktowanie w takim przypadku takiego dowodu zgodnie z regulacją wynikającą z art. 308 k.p.c., a odnoszącą się do tzw. dowodów z innych dokumentów niż wskazane właśnie w art. 243¹ k.p.c.²⁰

Z art. 308 k.p.c. wynika, iż jeśli przedłożony do akt sprawy dokument zawiera zapis obrazu, dźwięku albo obrazu i dźwięku, sąd przeprowadza taki dowód, stosując odpowiednio przepisy o dowodzie z oględzin oraz o dowodzie z dokumentów. W kontekście możliwości wykonania zrzutu ekranu najważniejsze jest, aby ten dokument w swojej treści przedstawiał obraz, poza komentarzem pozostają bowiem te dokumenty, które mają charakter wizualny i audialnym, gdyż – jak już wspomniano – nie ma technicznej możliwości wykonania w tym zakresie zrzutu ekranu. Nie ma więc jakichkolwiek przeciwwskazań co do tego, aby przedmiotowy zrzut ekranu zawierający w swojej treści jedynie obraz załączyć do akt sprawy. Traktowany on będzie zgodnie z regulacjami art. 308 k.p.c.²¹, a w konsekwencji

¹⁹ Sytuacja, w której brak jest możliwości zidentyfikowania autora tekstu, z którego strona wywodzi skutki prawne w postępowaniu, sprowadza się do ustalenia, czy anonim może być dowodem w postępowaniu. Ł. Błaszczak w sposób jednoznaczny wskazuje, że jest to możliwe, natomiast dowód taki oceniany będzie nie w oparciu o normę wynikającą z art. 243¹ k.p.c., ale o art. 308 k.p.c. (dowody z tzw. innych dokumentów). *Ibidem*, s. 129. W sposób zupełnie odmienny brak możliwości ustalenia autora tekstu ocenia K. Knoppek, wskazując, iż taki dowód (nawet jeśli spełnia przesłanki z art. 77³ k.c.) nie będzie żadnym środkiem dowodowym. K. Knoppek, komentarz do art. 243¹ k.p.c. [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. I: *Artykuły 1–366*, red. T. Wiśniewski, Warszawa 2021, LEX.

²⁰ A. Kościółek, *Dowód z informacji...*, s. 103.

²¹ Warte odnotowania jest, iż w orzecznictwie sądów unijnych w sposób pozytywny wypowiedziano się co do możliwości przedłożenia w poczet materiału dowodowego zrzutów ekranów przedstawiających w swojej treści wyłącznie zapis obrazu. Sąd w wyroku dotyczącym *nomen omen* polskiego przedsiębiorcy wskazał, iż nie ma zastosowania ograniczona moc dowodowa zrzutów ekranu. Co prawda, podkreślił jednocześnie, iż taki środek dowodowy niesie ze sobą ryzyko modyfikacji – chociażby w zakresie określenia daty opublikowania danych w internecie. Jednocześnie jednak – przy zachowaniu określonych warunków – nie ma powodów, aby negować jego wiarygodność. Szerzej:

będzie mieć status tzw. dowodów z innych dokumentów²². Ł. Błaszczak wskazuje wprost, że wobec dowodów scharakteryzowanych w art. 308 k.p.c. i tak zastosuje się regulacje dotyczące dowodów z dokumentów. Już z samej treści przepisu wynika, iż do takich dowodów stosuje się odpowiednio regulacje dotyczące dowodu z oględzin albo regulacje dotyczące dowodu z dokumentu²³.

Takie same wnioski wywieźć można także co do zrzutu ekranu przedstawiającego w swojej treści niejako skrzyżowanie dwóch poprzednich przypadków, a więc zawierającego zarówno tekst, jak i obraz. Regulacja art. 308 k.p.c. pozwoli tym samym na odpowiednie zastosowanie przepisów dotyczących dowodów z dokumentów (co do tekstu) i przepisów dotyczących oględzin (co do obrazu)²⁴.

„Zabezpieczenie” zrzutu ekranu jako środka dowodowego

Wszystkie wyżej przedstawione uwagi odnoszące się do samej istoty i sposobu powstania zrzutu ekranu zasadniczo mogą zostać podsumowane stwierdzeniem, że jego wykonanie i zmaterializowanie w postaci wydruku czy też zapisanie na nośniku danych nie powinno stanowić problemu dla większości osób posiadających przynajmniej minimalną wiedzę w zakresie obsługi komputera²⁵.

Paradoksalnie jednak łatwość wykonania zrzutu ekranu nie wpływa w żadnej mierze na jego „pewność” jako środka dowodowego. Można wręcz stwierdzić, iż wprowadzenie do materiału dowodowego sprawy środka dowodowego w postaci zrzutu ekranu już ze swojej istoty obarczone jest ryzykiem narażenia się na zarzut drugiej strony. Co jednak istotne, nie chodzi w tym miejscu o zarzut dotyczący merytorycznej dyskusji stron w trwającym pomiędzy nimi sporze. W przypadku zrzutów ekranu bardzo częstą linią obrony oponenta procesowego jest podawanie w wątpliwość samej rzetelności wykonania zrzutu ekranu czy nawet sugerowanie ingerencji w jego treść.

Dzieje się tak w głównej mierze dlatego, że samo wykonanie zrzutu ekranu (i umieszczenie go w pliku) bezdyskusyjnie daje możliwość jego edycji. Innymi słowy, istnieje sposobność do tego, że wykonawca zrzutu ekranu – poza samym

wyrok Sądu z 20 października 2021 r. w sprawie T – 823/19, JMS Sports vs. Urząd Unii Europejskiej ds. Własności Intelektualnej (EUIPO). Co się zaś tyczy wyroków krajowych, jako przykład wskazać można wyrok SA w Warszawie, w którym wskazano, iż „wydruki komputerowe mogą stanowić dowód w postępowaniu cywilnym, stanowią bowiem «inny środek dowodowy»”. Szerzej: wyrok SA w Warszawie, I Wydział Cywilny z dnia 13 stycznia 2017 r., sygn. I ACa 2111/15.

²² P. Feliga wprost wskazuje, iż na mocy art. 308 k.p.c. zrzut ekranu (i jego następczy wydruk) ma walor dowodowy. P. Feliga, komentarz do art. 308 k.p.c. [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Art. 1–458¹⁶*, t. I, red. T. Szancilo, Warszawa 2023, Legalis, nb. 9.

²³ Ł. Błaszczak, *Czy anonim może...*, s. 123.

²⁴ A. Kościółek, *Dowód z informacji...*, s. 103.

²⁵ *Ibidem*, s. 100.

wklejeniem go do wybranego pliku – skorzysta także z opcji, które tenże zrzut w pewien sposób zmodyfikują, np. wykonawca po umieszczeniu zrzutu ekranu w pliku dokona jego „przycięcia”. Zmodyfikuje zatem zrzut ekranu, który wykonał, poprzez ograniczenie go jedynie do określonego fragmentu²⁶.

Łatwość samodzielnego wpływania na treść zrzutu ekranu w sposób bezpośredni przekłada się niejako na sposób traktowania takiego środka dowodowego w procesie²⁷. Innymi słowy, strona postępowania, która z treści tego zrzutu ekranu wywodzi skutki prawne, jest zobligowana do zabezpieczenia tegoż środka pod względem dowodowym tak, aby nie było żadnych wątpliwości co do kwestii braku jego modyfikacji²⁸. M. Nowak wyraźnie podkreśla, że sama możliwość użycia tego środka dowodowego wynikać będzie właśnie z tego, czy został on uprzednio w sposób prawidłowy zgromadzony, przechowywany oraz zabezpieczony²⁹.

Powyższe stwierdzenia w sposób jednoznaczny prowadzą do uznania, iż istnieje wyraźna zależność pomiędzy sposobem, w jaki strona postępowania przedłożyła do materiału dowodowego sprawę zrzut ekranu jako środek dowodowy, a możliwością (lub też jej brakiem) podniesienia zarzutu modyfikacji tego środka przez przeciwnika procesowego. Mówiąc inaczej, na stronie postępowania, która wywodzi z dokumentu skopiowanego w postaci zrzutu ekranu korzystne dla siebie skutki procesowe, ciąży szczególna powinność co do sposobu „bezpiecznego” przedłożenia takiego środka dowodowego do akt sprawy.

Jeśli zatem strona chce przedłożyć środek dowodowy w postaci zmaterializowanego pod postacią wydruku zrzutu ekranu, musi zrobić to w sposób niebudzący wątpliwości co do braku jego modyfikacji³⁰. Co zaś się tyczy samych

²⁶ Można sobie bowiem wyobrazić sytuację, w której wykonany zrzut ekranu (prezentujący aktualną treść wyświetlaną na ekranie monitora) obejmować będzie swoim zakresem nie tylko interesujący dowodowo fragment. To zaś może skłonić wykonawcę tegoż zrzutu do jego następczego przycięcia, tak aby „w ramach” zrzutu ekranu pozostało jedynie to, co jest dla niego ważne. Powstaje jednak wątpliwość, czy ingerencja w treść zrzutu polegająca chociażby na wycięciu fragmentu stanowiącego np. zupełnie obojętną dowodowo reklamę poczytane zostanie jako nieuprawniona próba ingerowania w treść środka dowodowego. Może to bowiem również zostać uznane za próbę wprowadzenia do materiału dowodowego kopii dokumentu, która wiernie nie odpowiada jego oryginałowi (na którym to przecież owa reklama istnieje), a tym samym nie stanowi kopii w ogóle.

²⁷ Wyrok SA w Katowicach, V Wydział Cywilny z dnia 16 listopada 2021 r., sygn. V AGa 411/20.

²⁸ Wyrok SA w Krakowie, I Wydział Cywilny z dnia 15 czerwca 2016 r., sygn. I AGa 315/16.

²⁹ M. Nowak, *Dokument elektroniczny w postępowaniu cywilnym*, „Studia Iuridica Torunensia” 2022, t. XXXI, s. 254.

³⁰ Słuszne są uwagi J. Szyrkarkę wskazujące, że wykonanie zrzutu ekranu nie jest jednoznaczne z koniecznością jego wydruku, może bowiem mieć miejsce sytuacja, w której (po samym wykonaniu zrzutu ekranu i wklejeniu go do pliku lub programu graficznego) tenże środek dowodowy pozostanie na nośniku danych. Tak: J. Szyrkarek, *Zabezpieczenie dowodów...*, s. 55. Wydaje się jednak, iż najczęstszym sposobem „dostarczenia” środka dowodowego będącego zrzutem ekranu w poczet materiału procesowego sprawy będzie właśnie zmaterializowanie go w postaci wydruku. Z tego też powodu dalsze uwagi dotyczyć będą właśnie takiego sposobu wykonania zrzutu ekranu jako środka dowodowego.

sposobów przedstawienia takiego środka dowodowego – gwarantujących niejako jego „pewność” – najczęściej wskazuje się na wykonanie tzw. protokołu otwarcia strony internetowej³¹.

Możliwość wykonania protokołu otwarcia strony internetowej wynika z regulacji ustawy z dnia 14 lutego 1999 r. – Prawo o notariacie³². Zgodnie z art. 104 § 3 PrNot notariusz ma uprawnienie do sporządzenia protokołów m.in. w celu stwierdzenia przebiegu innych czynności. W doktrynie nie ma wątpliwości, iż za powyższe poczytuje się właśnie sporządzenie protokołu z przebiegu czynności zachodzących z internecie³³. Co więcej, wskazuje się też, że wykonanie przez notariusza przedmiotowego protokołu zapewnia *per se* zmaterializowanie tegoż środka dowodowego (poprzez jego wydruk) w sposób obiektywny, bez możliwości jego zmodyfikowania³⁴.

W kontekście natomiast powyższych uwag po raz kolejny odnieść się należy do różnicy pomiędzy środkiem dowodowym polegającym na wykonaniu zrzutu ekranu (następczo zmaterializowanego w postaci wydruku) a tzw. wydrukiem strony internetowej. Jak już zostało to zasygnalizowane, chociaż oba te środki sprowadzają się do tego samego efektu – wydruku, proces ich powstania jest zgoła inny. Tym samym wydaje się zasadne wskazanie, że w przypadku, w którym stronie zależy na uzyskaniu protokolarnego potwierdzenia wykonania zrzutu ekranu, czynności w związku z tym podejmowane będą *de facto* polegały na czymś innym niż przy wykonaniu tzw. wydruku strony internetowej.

Jeśli idzie o stworzenie protokołu prowadzącego do tzw. wydruku strony internetowej, czynność ta sprowadza się do otwarcia przez notariusza danej strony i zapoznania się przez niego z jej treścią. Następczo dochodzi do sporządzenia protokołu z tej czynności, który zawiera opis strony. Do tego protokołu z kolei załączony jest też wykonany wydruk strony internetowej. Jak wskazuje J. Szynekarek, taki sposób zaprotokołowania czynności otwarcia strony internetowej wydaje się być wystarczający do zapewnienia najdokładniejszego opisu stanu faktycznego³⁵.

Odnosząc powyższe uwagi do wykonania zrzutu ekranu, wydaje się, iż na samą procedurę uzyskania protokołu z tej czynności będą składać się inne elementy. Oczywiście w tym przypadku również dojdzie do otwarcia przez notariusza stosownej strony internetowej. W dalszej kolejności jednak notariusz będzie musiał wykonać zrzut ekranu obejmujący określony fragment wyświetlany na ekranie

³¹ Por. wyrok SA w Krakowie, I Wydział Cywilny z dnia 15 czerwca 2016 r., sygn. I AGa 315/16.

³² Dz.U. 2022, poz. 1799 (dalej: PrNot).

³³ A. Michnik, komentarz do art. 104 PrNot [w:] *Prawo o notariacie. Komentarz*, red. A.J. Szreda, Warszawa 2022, Legalis, nb. 7.

³⁴ D. Celiński, P. Marquardt, komentarz do art. 104 PrNot [w:] *Prawo o notariacie. Komentarz. Wzory aktów notarialnych i poświadczeń*, red. W. Gonet, Warszawa 2022, LEX, nb. 5.1.

³⁵ J. Szynekarek, *Zabezpieczenie dowodów...*, s. 59–61. M. Ożóg wskazuje, iż można spotkać się z protokołami notarialnymi, których stopień szczegółowości kolejno podejmowanych czynności uwzględnia nawet naciśnięcie klawisza „enter”. M. Ożóg, *Zrzut ekranowy...*, s. 383.

monitora oraz następnie (np. po umieszczeniu go w pliku) dokonać jego wydruku. W samym zaś protokole umieszczone zostaną dane identyfikujące ten zrzut ekranu, takie jak wskazanie strony internetowej, z której został on wykonany, jak data i godzina sporządzenia³⁶. Hipotetycznie można przyjąć, iż nie będzie to tzw. protokół otwarcia strony internetowej, a „protokół wykonania zrzutu ekranu”³⁷.

Niezależnie jednak od analizy samych czynności składających się bezpośrednio na powstanie stosownego protokołu notarialnego, kluczowe jest określenie, czy poprzez jego wykonanie dochodzi do zabezpieczenia środka dowodowego w postaci zrzutu ekranu. Innymi słowy, czy tak przedłożony środek dowodowy jest wystarczający do niejako „wybicia z ręki” oponentowi procesowemu argumentu dotyczącego hipotetycznej modyfikacji tego środka dowodowego. W pierwszej kolejności wskazać należy, że istotą sporządzenia protokołu notarialnego jest rzetelne opisanie jakiegoś stanu faktycznego, zwłaszcza jeśli ma on charakter czasowy³⁸. Co więcej, protokół ten sporządzany jest przez notariusza, który z samego faktu wykonywania zawodu zaufania publicznego jest gwarantem tego, że przedmiotowy protokół zostanie wykonany w sposób obiektywny i rzetelny³⁹. Wreszcie podkreślenia wymaga, że na mocy art. 2 § 2 PrNot⁴⁰ przedmiotowy protokół stanowi dokument urzędowy⁴¹, to zaś bezpośrednio przekłada się na stwierdzenie, iż skoro celem podjęcia działań przez stronę jest uzyskanie środka dowodowego niejako zabezpieczonego, co do którego nie ma jakichkolwiek wątpliwości natury technicznej, to wykonanie w tym celu protokołu notarialnego daje właśnie taką gwarancję⁴².

³⁶ Co do możliwości wykonania zrzutu ekranu przez notariusza i sporządzenia z tej czynności protokołu zob. Ł. Górski, M. Jaworowska-Górska, *Czy notariusz może uwiarygodnić dowód ze strony internetowej?*, <http://surl.li/pqsfn> (30.01.2024).

³⁷ Kwestia nazewnictwa jest w tym przypadku całkowicie wtórna, chodzi bowiem o fakt wykonania czynności prowadzącej do utrwalenia treści strony internetowej. Może mieć to miejsce poprzez tzw. wydruk strony internetowej (jako całości) i poprzez wydruk zrzutu ekranu (traktowanego jako określony fragment). Por. M. Ożóg, *Zrzut ekranowy...*, s. 393.

³⁸ D. Celiński, P. Marquardt, komentarz do art. 104 PrNot, nb. 5.1.

³⁹ J. Szykarek, *Zabezpieczenie dowodów...*, s. 57.

⁴⁰ Zgodnie z tym przepisem: „Czynności notarialne, dokonane przez notariusza zgodnie z prawem, mają charakter dokumentu urzędowego”.

⁴¹ D. Celiński, P. Marquardt, komentarz do art. 104 PrNot, nb. 5.1

⁴² J. Szykarek wskazuje, iż tzw. protokół notarialny z czynności utworzenia strony internetowej jest nie tylko najbardziej praktycznym i najszybciej dostępnym sposobem zabezpieczenia środka dowodowego, ale też zapewnia niekwestionowaną wiarygodność. J. Szykarek, *Zabezpieczenie dowodów...*, s. 57. Nie ulega jednak wątpliwości, iż wykonanie tzw. protokołu otwarcia strony internetowej nie stanowi jedynej możliwości „zabezpieczenia” środka dowodowego w postaci zrzutu ekranu. Zupełnie innym sposobem jest wykorzystanie protokołu stanu faktycznego sporządzanego przez komornika sądowego (ten sposób zabezpieczenia środka dowodowego w postaci zrzutu ekranu czy tzw. wydruku strony internetowej zaprezentowany został przez dr J. Maya w trakcie dyskusji podczas VII Seminarium Młodych Procesualistów Cywilnych, które odbywało się 20 września 2023 r. w Lublinie). Należy bowiem przypomnieć, iż wśród czynności dokonywanych przez komornika sądowego, a wymienionych w art. 3 ustawy z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych (Dz.U. 2023, poz. 1691),

Podsumowanie

Podsumowaniem całości powyższych uwag powinno być stwierdzenie, iż zrzut ekranu jako środek dowodowy stanowi emanację postępującej informatyzacji społeczeństwa. Skoro „świat wirtualny” dotyka każdego z aspektów życia, nierozdzielnie wiąże się również z tym, co strony sporu sądowego prezentują jako dowody, aby po prostu udowodnić swoje racje.

Jeśli idzie o scharakteryzowanie zrzutu ekranu jako środka dowodowego, zważyć należy na dwie kwestie. Po pierwsze, samo wykonanie zrzutu ekranu (oraz jego następcze zmaterializowanie w postaci wydruku) nie powinno stanowić problemu dla większości osób posiadających przynajmniej średnio zaawansowaną wiedzę z zakresu obsługi komputera. Po drugie zaś, samodzielne wykonanie tego środka wpływa w sposób bezpośredni na możliwość jego modyfikacji. To z kolei może narazić stronę na kwestionowanie tego dowodu przez oponenta procesowego.

Paradoksalnie zatem łatwość w uzyskaniu zrzutu ekranu nie przekłada się na jego pewność i konieczne w tym zakresie wydaje się być podjęcie czynności mających na celu jego uwierzytelnienie przed złożeniem go w poczet materiału dowodowego sprawy.

Bibliografia

- Błaszczak Ł., *Czy anonim może być dowodem w procesie cywilnym?*, „Palestra” 2022, nr 5, <http://surl.li/ptniw> (30.01.2023).
- Domeny internetowe. Teoria i praktyka*, red. I. Matusiak, Warszawa 2020.
- Experientia docet. Księga jubileuszowa ofiarowana Pani Profesor Elżbiecie Traple*, red. P. Kostański, P. Podrecki, T. Targosz, Warszawa 2017.
- Giarno M., *Cywilnoprawne pojęcie pisemności w społeczeństwie informacyjnym*, „Państwo i Prawo” 2009, R. XIV, z. 10(764).
- Górski Ł., Jaworowska-Górska M., *Czy notariusz może uwiarygodnić dowód ze strony internetowej?*, <http://surl.li/pqsfm> (30.01.2024).
- Jak zrobić zrzut ekranu lub sreenshot na komputerze i na telefonie?*, <http://surl.li/pykfl> (30.01.2024).
- Karkut D., *Mobilny komunikator internetowy jako dokument*, „Rejent” 2020, R. 30, nr 7(351).
- Knoppek K., *Dokument w procesie cywilnym*, Poznań 1993.
- Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, red. I. Gil, E. Marszałkowska-Krześ, Warszawa 2023, Legalis.
- Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, red. T. Wiśniewski, Warszawa 2021, LEX.

dalej: KomSądU, znajduje się właśnie sporządzanie protokołu faktycznego. Co więcej, definicja protokołu faktycznego wynikająca z art. 4 KomSądU wskazuje wprost, iż stanowi on zapis naocznych spostrzeżeń komornika. M. Klonowski dodaje, iż nie ma przeszkód, aby taki protokół posiadał załącznik w postaci chociażby obrazu. Por. M. Klonowski, komentarz do art. 4 KomSądU [w:] *Ustawa o komornikach sądowych. Ustawa o kosztach komorniczych. Komentarz*, red. R. Reiwer, Warszawa 2021, Legalis, nb. 4. Zupełnie odrębnym wątkiem pozostaje dyskusyjna kwestia możliwości uwierzytelnienia środka dowodowego w postaci zrzutu ekranu przez profesjonalnego pełnomocnika. Szerzej: M. Ożóg, *Zrzut ekranowy...*, s. 389–393; J. Szynekarek, *Zabezpieczenie dowodów...*, s. 55–57.

- Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Art. 1–458¹⁶*, t. I, red. T. Szancilo, Warszawa 2023, Legalis.
- Kościołek A., *Dowód z informacji zawartych w portalach społecznościowych (na przykładzie Facebooka)*, „Acta Univesitatis Wratislaviensis. Przegląd Prawa i Administracji” 2023, nr 133.
- Kościołek A., *Informatyzacja czynności dowodowych w postępowaniu cywilnym*, „Acta Univesitatis Wratislaviensis. Przegląd Prawa i Administracji” 2010, nr 82.
- Markiewicz K., *Dokumenty i ich wtórniki w postępowaniu cywilnym*, „Polski Proces Cywilny” 2016, R. VII, nr 3(24).
- Mrożewski B., *Drukuj fragment strony*, „PC Fromat” 2010, nr 11, <http://surl.li/pyjv> (30.01.2024).
- Nowak D., *Rodzaje dowodów elektronicznych w postępowaniu cywilnym*, „Polski Proces Cywilny” 2022, R. XIII, nr 3(48).
- Nowak M., *Dokument elektroniczny w postępowaniu cywilnym*, „Studia Iuridica Toruniensia” 2022, t. XXXI.
- Prawo o notariacie. Komentarz*, red. A.J. Szereda, Warszawa 2022, Legalis.
- Sadza A., *Czy sprzedaż nieruchomości w drodze licytacji elektronicznej pozwala na przyspieszenie egzekucji?*, „Przegląd Prawa Egzekucyjnego” 2023, nr 4.
- Szulc M., *Jak wykonać zrzut ekranu komputera?*, <http://surl.li/pgydu> (30.01.2024).
- Szynkarek J., *Zabezpieczenie dowodów w postępowaniu cywilnym w sprawach o naruszenie praw autorskich*, Wrocław 2018.
- Tchórzewski M., Telenga P., *Elektroniczne postępowanie upominawcze. Komentarz*, Warszawa 2010.
- Ustawa o komornikach sądowych. Ustawa o kosztach komorniczych. Komentarz*, red. R. Reiwer, Warszawa 2021, Legalis.
- Zieliński A., Flaga-Gieruszyńska K., *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, Warszawa 2024, Legalis.

Streszczenie

Postępująca informatyzacja ma w sposób bezsprzeczny wpływ na każdy aspekt funkcjonowania społeczeństwa, w tym na prowadzenie sporów sądowych. Emanacją tego są nie tylko regulacje wprowadzane do Kodeksu postępowania cywilnego, które w sposób ewidentny „korzystają” z rozwoju technicznego. Ma to również znaczenie przy dowodach, jakie strony postępowania oferują celem udowodnienia swoich racji. Na kanwie powyższego jako klasyczny przykład „nowoczesnego” środka dowodowego wskazać należy na zrzut ekranu. Przedmiotem artykułu będzie wobec tego próba analizy, jak powstaje zrzut ekranu, co może stanowić jego treść i wreszcie – w jaki sposób przedłożyć go do akt sprawy, aby stanowił dla strony postępowania pewny i skuteczny środek dowodowy.

Słowa kluczowe: postępowanie cywilne, postępowanie dowodowe, środki dowodowe, zrzut ekranu, wydruk strony internetowej, protokół otwarcia strony internetowej

EVIDENCE IN THE FORM OF A SCREENSHOT, I.E., MODERN EVIDENTIARY PROCEEDINGS

Summary

Progressive computerization undeniably affects every aspect of society, including the conduct of litigation. This is emanating not only from the regulations being introduced into the Code of Civil

Procedure, which clearly “benefit” from technological developments. It is also relevant to the evidence that parties to proceedings offer to prove their case. On the background of the above, a screenshot should be pointed out as a classic example of a “modern” means of evidence. The subject of this article will therefore be an attempt to analyze how a screenshot is created, what may constitute its content and, finally, how to submit it to the case file in order to make it a reliable and effective means of evidence for a party to the proceedings.

Keywords: civil procedure, evidence, evidence proceeding, screenshot, website printout, website opening protocol